

Uchwała Nr XLI/ 787/2012
Rady Miasta Rzeszowa
z dnia 23 października 2012 r.
w sprawie nadania tytułu Zasłużony dla Miasta Rzeszowa

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), § 5 ust. 1 pkt 1 Statutu Miasta Rzeszowa, stanowiącego załącznik do uchwały Nr XX/329/2007 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 27 listopada 2007 r., w sprawie uchwalenia Statutu Miasta Rzeszowa oraz ust.2 załącznika Nr 2 do uchwały Nr LIV/903/2009 Rady Miasta Rzeszowa, z dnia 28 kwietnia 2009 r. w sprawie nadawania honorowych wyróżnień Miasta,

Rada Miasta Rzeszowa
uchwala, co następuje:

§ 1

Kierując się potrzebą szczególnego uhonorowania ludzi, których działalność i osiągnięcia przynoszą zaszczyt naszemu Miastu, a jego Mieszkańcom poczucie uzasadnionej dumy oraz w trosce o zachowanie w pamięci współczesnych i przyszłych pokoleń, zasług i dokonań wybitnych rzeszowian, nadaje się tytuł

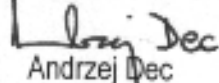
ZASŁUŻONEGO DLA MIASTA RZESZOWA

Panu RYSZARDOWI ZIEMBIE
Artyście, kolekcjonerowi, wytrawnemu znawcy historii rozwoju książki

Tę zaszczytną godność nadaje się osobie, którego mistrzostwo i twórcze zaangażowanie, w tak wspaniałej gałęzi sztuki, jaką jest artystyczna oprawa książki, przyczyniło się do powstania dzieł dotychczas w intrologatorstwie Polskim niespotykanych. Oprawa pełna artyzmu, inwencji i zespoleniu wewnętrznej dekoracji z treścią dzieła stanowi fenomen, nie tylko w warunkach polskich, ale i światowych. Łącząc wiedzę historyka sztuki - jako jej wytrawny znawca – z talentem plastycznym oraz ogromną wrażliwością na otaczający go świat stworzył bogaty i unikatowy zarazem zbiór w skali Europy, który prowadzi nas przez kolebkę cywilizacji; poczynając od Babilonii, Persji, Egiptu czy starożytnego Rzymu - do współczesnego świata.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący
Rady Miasta Rzeszowa

Andrzej Dec

**Uzasadnienie do Uchwały Nr XLI/787/2012
o nadanie tytułu „Zasłużonego dla Miasta Rzeszowa”
panu Ryszardowi Ziembie**

Ryszard Ziemia - bez wątpienia najwybitniejszy na świecie przedstawiciel rzadkiej sztuki oprawy artystycznej książki. Unikatowy, wszechstronny artysta, erudyta i bibliofil, wybitny znawca historii książki, myśliciel i humanista.

Kolekcja książek tworzona przez całe jego twórcze życie obejmuje ok.500 eksponatów. Prace Ziembę można podzielić na 30 cykli. Jest wśród nich zarówno współczesna oprawa artystyczna, jak i oprawy wykonane technikami historycznymi, dziś już bardzo rzadko stosowanymi ze względu na stopień ich trudności i brak specjalistów. W przypadku większości z nich Ziemia jest jedynym na świecie artystą znającym ich tajniki i potrafiącym je stosować. Jako przykład może tu posłużyć oprawa arcydzieła poezji perskiej i literatury światowej - "Gazeli wybranych" Hafiza. Oprawił je stosując arcytrudną XV- wieczną technikę opraw perskich, której głównym elementem były niewiarygodnie cienkie, ażurowe "koronki" wycinane z cieniutkiej skóry i naklejane na jedwabne tło. Do dzisiaj uczeni nie wiedzą jaką techniką perscy artyści uzyskiwali taki efekt. Ziemia doszedł do niego sam po własnych studiach i próbach.

Oprawy Ryszarda Ziembę zarówno te współczesne, jak i historyczne, daleko przekraczają granice tradycyjnie pojmowanego introligatorstwa artystycznego, zarówno w wymiarze jakości i mnogości stosowanych technik oraz wyrazu artystycznego jego dzieł. Ziemia nie tworzy ozdobnych oprawek książek. To artysta, który wybrał książkę jako swoje medium. Interesują go tylko te książki, których treść, filozofia i wizja autora, odnoszą się w jakiś sposób do jego wrażliwości, jego percepcji świata oraz interpretacji zjawisk. Każda z książek, które bierze na swój warsztat, jest przez niego dogłębnie studiowana i przeżywana. Dlatego też oprawa, która powstaje, jest wyrazem jego indywidualnej interpretacji - zdarza się nierzadko, że polemicznej w stosunku do autora. Końcowy efekt to książka, która zmienia się w dzieło sztuki, książka ujęta w jedyną, niepowtarzalną oprawę, która swą plastyczną formą wydobywa i unaocznia jej istotę.

Obcowanie z tymi oprawami to prawdziwa uczta artystyczna, intelektualna i estetyczna. Można powiedzieć, że stanowią swego rodzaju pomost pomiędzy wartościami sztuki dawnej a współczesnej. Są one na wskroś współczesne w swoim dążeniu do interpretowania świata, w swojej stylistyce i użytych środkach wyrazu artystycznego, a zarazem powalają kunsztem wykonania wymagającym sporej wiedzy historycznej oraz wprost niewiarygodnego mistrzostwa manualnego. Dodać do tego należy wyjątkowo wysublimowany smak artystyczny, oryginalne projekty graficzne, operowanie kolorem, nowatorskie wykorzystanie struktury materiałów. Cały proces tworzenia, od projektu do finalnego efektu, jest dziełem Ziembę. Wszystko wykonane jest ręcznie, w tym także czcionka i przyrządy sporządzane na potrzeby każdego indywidualnego projektu. Do swoich opraw używa najwyższej jakości materiałów - najdelikatniejszych szlachetnych skór, różnych gatunków papieru, roślin drewna, kości słoniowej, metalu, jedwabiu, srebra, złota, bursztynu itd. Imponująca jest także ilość stosowanych przez niego technik np.: drzeworyt, tłoczenia na ślepo i złotem, wypalanie, nacinanie, perfekcyjne mozaiki i wiele, wiele innych.

Zbiory Ryszarda Ziembę ze względu na historię rozwoju form książki można podzielić na dwie części: oprawy historyczne i współczesne. Część historyczna, to swoisty przegląd przez poszczególne epoki historii cywilizacji na przestrzeni 6 tys. lat.

Są to książki Babilończyków, Sumerów i Asyryjczyków. Książki Azteków, których tajemnicze pismo do dziś nie zostało odczytane. Książki indyjskie na liściach palmowych, Bataków z Sumatry pisane na korze brzoźowej i Kannarów. Książki starogreckie, koptyjskie, unikatowa księga rzymskich cesarzy wykonana na podstawie jej opisów znajdujących się w epigramatach Marcjalisa - prawdziwej kopalni wiedzy o formach książki starożytnej. Książki Chińczyków, oprawy perskie, niezwykle różnorodne w formie oprawy średniowieczne, np. klejnotowa, oprawy łańcuchowe, sakwowe, płaszczowe (na świecie istnieją tylko trzy egzemplarze) i wiele, wiele innych. Niektóre eksponaty są wykonane na podstawie opisów zachowanych tylko w literaturze pięknej, gdyż oryginalne egzemplarze się nie zachowały. Wszystkie powstały z użyciem oryginalnych technik i materiałów, lecz w autorskiej koncepcji artystycznej Ziembę. Każda z tych książek jest zapisana oryginalnym pismem przy pomocy narzędzi pisarskich używanych w danej kulturze. Poza walorami artystycznymi to istne kompendium wiedzy o rozwoju cywilizacji.

Największą i najważniejszą część kolekcji stanowią oprawy współczesne. Są pełne ekspresji i sztuki szaty graficznej, której wymowa oparta jest na oryginalnej i osobistej interpretacji znaczeń utworów. Przejawia się tu najpełniej bogata osobowość artystyczna twórcy, jego humanizm, swoiście pojęty romantyzm i ustawiczna potrzeba diagnozowania świata. Nowoczesna koncepcja graficzna opraw współgra z nowatorskimi, autorskimi koncepcjami technicznymi. Ziembę stosuje technikę kolażu, plastycznego formowania skóry, nacinania, rozciągania, wypalania i wiele innych, niespotykanych dotąd w tej dziedzinie sztuki.

Swoistym dziełem życia jest kolekcja ponad 150 opraw książek Czesława Miłosza oraz publikacji jemu poświęconych. Książki Miłosza stanowią wyjątkową pozycję w zainteresowaniach intelektualnych Ryszarda Ziembę. Łączy go z nim wspólnota wyznawanych wartości, szeroko pojmowany humanizm, poruszana problematyka sensu ludzkiej egzystencji. Wiele lat swojej twórczej pasji poświęcił Ziembę pracom nad nową formułą artystyczną dla tych książek, co zaowocowało wspaniałą, bardzo innowacyjną - w zakresie stosowanych technik i odważnej interpretacji - kolekcją opraw książek Miłosza. Kiedy Miłosz dowiedział się o tych dziełach napisał list do artysty. Oto jego fragment:

" Czy mógłbym w jakiś sposób przyczynić się do wzbogacenia Pana kolekcji, wspomóc rzadkimi wydaniem, czy też jakimkolwiek użytecznym materiałem? Nigdy nie byłem w Rzeszowie i dziwnie mi myśleć, że mieszka tam człowiek, który tyle zrobił dla moich książek. Zechce Pan przyjąć ode mnie słowa podziękowań." W ślad za wymianą korespondencji poszły książki z dedykacjami pisarza dla artysty. Kontakt ten zaowocował w końcu wizytą Czesława Miłosza w mieszkaniu twórcy w Rzeszowie.

W cyklu opraw współczesnych znajdują się też książki Gombrowicza - największej fascynacji Ziembę - oraz wiele innych.

Następną część kolekcji stanowią oprawy ksiąg liturgicznych wielu religii świata (a wśród nich fantastyczna Tora, nad którą Ziembę pracował przez cały rok), oprawy nawiązujące do sztuki ludowej, oprawy z kręgu świata bajek i baśni. Oprócz tego bardzo interesująca kolekcja narzędzi pisarskich stosowanych na przestrzeni dziejów piśmiennictwa, w której znajdują się zarówno oryginalne eksponaty kolekcjonerskie, jak i wykonane przez artystę. Kolekcji tej towarzyszą wykaligrafowane przykłady wszystkich na świecie rodzajów pisma.

Niepowtarzalny sztuka artysty można również podziwiać w kolekcji książek miniaturowych. Miniatura, jako specyficzna forma ekspresji artystycznej, uzyskała w wykonaniu Ziembę wyjątkowo

zachwycającą formę. Sensacją w tej części kolekcji są najmniejsze książki świata o wymiarach 0,5 mm na 0,5 mm. Wykonane całkowicie ręcznie – choć są tak mikroskopijne - iż nie sposób uwierzyć, że mogły powstać bez użycia współczesnej techniki.

Jest jeszcze wspaniała galanteria introligatorska - niezwykle wyrafinowane i wysmakowane luksusowe kasety, księgi pamiątkowe, pulpity itp.

Oprawy książkowe to nie jedyna forma ekspresji twórczej Ryszarda Ziembę. W ostatnich latach wykonał on cykl, który nazwał "Apoteozami". To nowoczesne kompozycje plastyczne, rodzaj instalacji, kolaży i form wizualnych, które stanowią swoiste credo jego twórczości i pokazują źródła jego twórczych inspiracji i fascynacji.

Ziembę jest całkowitym ewenementem w dzisiejszych czasach. Jakość jego prac oszałamia i budzi niedowierzanie w czasach, w których takie pojęcia jak artysta i artyzm - w ich tradycyjnym rozumieniu - zostały programowo wyrugowane ze sztuki. Książka jako dzieło sztuki to być może jedyna przyszłość tradycyjnie wydanej książki. Jakkolwiek by się stało dzieła Ziembę z każdym rokiem będą podwajać swoją niesamowitą wartość.

Unikalność tej kolekcji polega również na tym, że żadna jej część nigdy nie była dostępna w obiegu komercyjnym. Ideą Ziembę było i jest stworzenie czegoś w rodzaju Muzeum Książki, pokazującego historię rozwoju jej form na przestrzeni wieków, kiedy to książki były dziełami sztuki i tak też były traktowane.

Wiele znanych osobistości kultury, sztuki, czy polityki dawało wyraz uznania i szacunku dla nieprzeciętnego talentu, wiedzy i umiejętności Ryszarda Ziembę. Jednak ten wspaniały zbiór unikatowych w skali świata dzieł - ciągle pozostający w Rzeszowie - wymaga uwagi i ochrony. Ryszard Ziembę gotowy jest przekazać dorobek swojego życia Miastu, by wzbogacić jego kulturowy potencjał.

WNIOSEK
o nadanie tytułu „Zasłużony dla Miasta Rzeszowa Miasta Rzeszowa”
dla Ryszarda ZIEMBY

Ryszard Ziemba

Urodzony: 25 marca 1933 r. w Magierowie pod Lwowem

Absolwent wydział filologii polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie. Uzyskał dyplom mistrzowski w zakresie introligatorstwa oraz zezwolenie konserwatora zabytków na wykonywanie prac w zakresie konserwacji papieru i pergaminu. Zawodowo związał się ze swoją uczelnią, gdzie przez kilka lat był starszym asystentem w Instytucie Filologii Polskiej, później pełnił funkcję konserwatora zbiorów specjalnych

w Bibliotece Głównej WSP. Pracował też jako konserwator w Muzeum-Zamku w Łańcucie.

Jest wybitnym znawcą książki, jej oprawy artystycznej, technologii książki oraz dziejów przyrządów pisarskich. Prace Ziemby można podzielić na poszczególne cykle, w tym m.in.: „Współczesna oprawa książki”, „Odtwarzanie historycznych form książki i jej opraw artystycznych”, „Odtworzenie historycznych przyrządów” /kolekcji tej towarzyszą wykaligrafowane przykłady wszystkich na świecie rodzajów pisma/, „Galanteria introligatorska”, „Bajki i baśnie mojego dzieciństwa”, „Oprawy książek, katalogów i grafik z dedykacjami autorskimi”, czy „Oprawy ksiąg liturgicznych”.

Wyjątkowy kunszt artysty można również podziwiać w kolekcji książek miniaturowych. Miniatura, jako specyficzna forma ekspresji artystycznej, uzyskała w wykonaniu Ziemby jedyną w świecie „wielkość” – 0,5 mm na 0,5 mm. Prace te miały trafić do Księgi Rekordów Guinnessa, ale artysta nie był zainteresowany taką formą rozgłosu. Dziełem życia jest kolekcja ponad 150 opraw książek Czesława Miłosza oraz publikacji jemu poświęconych. Czesław Miłosz nie krył zachwyty nad pracami Ryszarda Ziemby, które oglądał w mieszkaniu twórcy.

Oprawy książkowe to nie jedyna forma ekspresji twórczej Ryszarda Ziemby. W ostatnich latach wykonał on cykl, który nazwał „Apoteozami”. To nowoczesne kompozycje plastyczne, rodzaj instalacji, kolaży i form wizualnych, które stanowią swoiste credo jego twórczości i pokazują źródła jego twórczych inspiracji i fascynacji.

Interpretacja tych dzieł sztuki zawsze pozostawiona jest odbiorcy, który odkrywa to swoiste bogactwo wrażliwości na piękno, ale i brzydotę życia.

Swojej pracy artystycznej nie traktował jako źródła utrzymania. Ze skromnej pensji wykładowcy akademickiego sam finansował zakup wszystkich drogocennych materiałów, bez jakiegokolwiek (poza krótkim okresem stypendium Fundacji Kultury) wsparcia władz miasta czy innych instytucji.

O Ziembie napisano mnóstwo artykułów w prasie krajowej i zagranicznej, powstało też wiele programów telewizyjnych (m.in. cykl „Świat książki”), filmów i reportaży na jego temat. Ryszard Ziemba jest członkiem honorowym kilku stowarzyszeń, laureatem nagród i odznaczeń państwowych (m.in. dyplom honorowy Ministerstwa Kultury i Sztuki i medal Ministerstwa Edukacji Narodowej).

Prace Ryszarda Ziemby były wystawiane na wystawach w kraju (m.in. w Muzeum Narodowym w Krakowie i Muzeum Historycznym Miasta Krakowa) i za granicą. Wszędzie wywoływały sensację i spotykały się z niezwykle entuzjastycznym przyjęciem zarówno autorytetów w dziedzinie sztuki, ludzi kultury, pisarzy i publicystów, jak i miłośników książki uwrażliwionych na piękno.